

Barok na Slovenskem

- 17. & 18. St
- 2 središči:
  - o Gradec, Štajerska
  - o Ljubljana, Kranjska
- Delimo:
  - o Zgodnji barok
    - Sredina do konca 17. St
    - Baročne znač.
    - Tuji um.
  - o Visoki (zreli) barok
    - 1693 - 1740
    - Gr, Ita in dunajski vzori
  - o Pozni barok
    - 1740 - 1760
    - Prelije v baročni klasicizem (19 st)
- ZNAČILNOSTI:
  - o Celostne umetnine
  - o Iluzionistično slik.
  - o Akademija delovnih
  - o Regionalna pogojenost
- Akademia delovnih
  - o Kranjski učenjaki in domoljubi
  - o Cilj: duhovno in umetnostno preurediti deželo
  - o Janez Gregor Dolničar

ARHITEKTURA

- Novosti:
  - o Svetljenje prostora z večjimi okni
  - o Obokavanje prostorov
  - o Gradnja kupol
  - o Stopnišča
- 2 tipa cerkva:
  - o Longitudinalni tloris
    - Vzor = rim. Arh.
    - Dvoranska ladja + stranske kapele
    - Jezuitski tloris
    - Samostanske in župnijske c.
  - o Centralni tloris
    - Oktagon + gr. križ + 4 listne c.
    - Romarske c.

- Krožno gibanje okoli milostne podobe
- Profana Arh: zasnova gradu ni več namen obrambi ampak je bolj razkošen, krasilne dvorane za slavlja, širijo stopnišča, parki z vodometi

Sakralna arh.

Kranjska

- **PR:** Romarska c. Marijinega vnebovzvetja
- PR:** kapela sv. Frančiška Ksaverija pri c. sv. Jakoba
- PR: Andrea Pozzo, Ljubljanska stolnica**
- PR:** Girolamo Frigimelica in Carlo Martinuzzi, Uršulinska cerkev
- PR:** Domenico Rosso, Križevniška c. Marije Pomočnice
- **Baročna Ljubljana;**
  - o Transformacija srednjeveške Lj. V cvetoče baročno mesto
  - o Umetnostno izhodišče za prenovo = **RIM** + naslon na **ITA** barok
  - o LJ stolnica se umetnostno naslanja na **RIM**, ostale LJ c. naslon na **BENEŠKO UM.**

Štajerska

- Slikovitost, razgibanost, liričnost, mehkejšje oblike
- Pri krašenju štajerske arh. Štuk igra pomembnejšo vlogo kot drugod
- **Sinteza slogov;**
  - o Potrebno varčevati
  - o Potovanja um v Ita NE
  - o Izobraževanje na dunajskih institucijah
- **PR:** Perski, c. sv Mohorja in Fortnata v Gornjem Gradu
- PR:** Hofer, romarska c. na Sladki gori
- V 60ih letih 18. St **Baročni klasiczem**
  - o Dinamičnost se umiri
  - o V osrednji SLO gradovi
- **PR:** Lovrenc Prager, c. sv. Ane

Profana arh.

Kranjska

- Stavbe z javnimi funkcijami in mestne palače
- Večji poudarek na **mestnih palačah**
- **PR:** Gregor Maček, Mestna hiša v Ljubljani
- PR:** Zulliani, Schweigerjeva hiša v Ljubljani

Štajerska

- Izražanje moči, razkošje, bogastvo
- Novosti:
  - o Bogata arh dekoracija
  - o Lahkotna
  - o Poudarek na 1 fasadi
  - o Slavnostna dvorana

- **PR:** Jožef Hueber, dvorec Dornava pri Ptuj
- PR:** dvorec Štatenberg pri Makolah

Primorska

- **PR:** dvorec Zemono

KIPARSTVO

- Kip. Naloge:
  - o Kužna znamenja
  - o Portali
  - o Vodnjaki
  - o Nagrobniki
  - o Oltarji
- Tipi oltarjev:
  - o **Zlati oltar;**
    - Lesen oltar s pozlato
    - Polno okrasja
    - Na podeželju
  - o **Črni oltar;**
    - Temnejši, afriški marmor
    - V mestih
  - o **Tabernakeljski oltar;**
    - Omarico s hostjo
    - Ob straneh angela adoranta

Kranjski barok

- o Pod Ita vplivom
- o Monumentalnost
- o Marmor
- o Voluminozne figure
- o Celovita um.

PR: J. Plumenberg, veliki oltar v Marijini cerkvi

PR: J. Contieri, oltar kapele sv. Frančiška Ksaverija

PR: A. Putti, Portal semenišča

PR: A. Putti, Emonska školfa

PR: F. Robba, veliki oltar župnijske c. sv. Jakoba

PR: F. Robba, Veliki oltar Uršulinske cerkve

PR: F. Robba, oltar sv. Rešnjega telesa

PR: Francesco Robba, vodnjak treh krajinskih rek

PR: Jernej Plumenberg, veliki oltar v Marijini c.

PR: Contieri, oltar kapele sv. Frančiška Ksaverija v šentjakobski c.

Štajerski barok

- o Pod vplivom A kip.
- o Vitke figure
- o Les
- o Robustne posatve

PR: Straub, Zaharija

PR: J. Straub, Kužno znamenje

PR: J. Holzinger, veliki oltar v Kamnici

SLIKARSTVO

- Portret, tihožitja, krajina, žanr
- Mitološke in žanrske upodobitve

PR: Almanach, Kvartopirci

- Zreli barok
- Iluzionistično slik.

PR: G. Quaglio, Apoteoza sv. Nikolaja

PR: G. Quaglio, Alegorija teologije

Franc Jelovšek

- 🎨 Stensko slikarstvo
- 🎨 Detajli
- 🎨 Patos

PR: F. Jelovšek, strop kapele Codellijeve graščine

PR: F. Jelovšek, Kupona cerkev na Sladki gori

PR: F. Jelovšek, Sveta družina

Valentin Metzinger

PR: V. Metzinger, Apoteoza

Fortunat Bergant

PR: F. Bergant, Portret Daniela barona erberga

PR: F. Bergant, portret Ane Marije baronice Erberg

PR: F. Bergant, Križev pot

- Značilnost portretov
  - Prisiljene drže
  - Poudarek na draperiji
  - Idealizacija obrazov
  - Grbi

- Družinski portreti